

הסופר אחר שהשלים הכפר יניח ד שיטין פנויין ויתחיל
 הכפר שלאחריו בתחלת השטה החמישית ויכתוב על הכדר
 הגרשם לכניו בתקון זה שור' על שור ויבואו הפתוחות והסתומות
 כולן כתיקונם מבלי שיטערך להרחיב או לצמצם בשטה מן השיטין
 או באות מן האותיות ואם יעשה כל עמודיו מן מ"ב שיטין גם ווי
 העמודים גם ביה שמו על מקומם בראשי הדפיין יבואו בשלום.
 וסימן של בי"ה שמ"ו הוא ב' של בראשית ברא אלהים. י' של
 יהודה אתה יודוך צפ ויחי. ד' של הבאים אצריהם צפ' בשלם.
 ט' של שני השעירים גרלות צפ' אחרי מות. מ' של מה עשו
 אהליך צפ' בלק. ו' של ואעידה צם צפ' האזינו וכ"ה צם"ס
 המובהקים וכן כתבו א"ת ומ"ש. ויש שנוהגים ט' של שמו לך
 צפ' כי תשא. מ' של מוצא שפתך צפ' כי תנא ויש כופרים
 חזרים שנוהגים ט' של שמו ושמעת צפ' ראה.

וראיתי להחכם בצל ממ"א שאמר ז"ל:

יהודה אתה יודוך אהיך, כתב הרמ"א בי"ד סי' רע"ג ים כופרים
 מדקדקים לכתוב בי"ה שמ"ו בראש העמוד וכו', כתב הע"ז והש"ך בזה הגהות
 הבמ"ק והמיימוני אותיות בי"ה שמ"ו הם סי' ר"ת ב' בראשית. י' יודוך
 אהיך וכו' ע"ס, והנה כל כופרי בפרדים ואשכנזים נוהגים לכתוב תיבת
 יהודה אתה וגו' לראש הדף, וכן כרשם גליון תיקוני כופרי והומסים שנכתב
 ונרפס גם היו למרא' עיני הרבה והרבה ב"ת יסנים מבמה מלות שנים ולא
 כמלא בשם א' מהן שיהיה כתוב יודוך אחיך בראש העמוד, והלתי ע"ז הרבה
 כופרים מאיזה טעם נהגו כן, ואין אתם יודע עד מה, ואמרתי בלאת
 סופרים הקדמונים נהגו לכתוב כן טעמים ונימוקים עמה דנהגות מיימוני
 העתיק יו"ד יודוך אחיך, וע"ז קורא תגר וכתב דכל ב"ת העשוי כן פסול
 שהרי פרשת יהודה אתה היא פתוח' ולדין להתחיל הפ בראש השירה ובשמותין
 עיון אחיך בראש העמוד כמלא אין בשור' האחרונ' כ"א שתי תיבות או יהודה
 אתה שאין בהן כ"ח ח' אותיות וכו' וע"ס. והנה מ"ש דיש בזה פסול וכו' משמע
 קצת מירביו אם אין בשור' ט' אותיות אפילו בדיעבד פסול. בשאר פוסקים
 לא משמע כן וכאן אין מקום להאריך, מ"מ שמצינו מיכ' דאין נכון לכתוב
 יודוך אחיך בראש העמוד מפי' זה נהגו לכתוב יהודה אתה וגו' בראש העמוד
 ומי ימלא לבו לחדש דבר זה בלא כמלא בשם בפר קדמון, והב"י כתב בזה
 הגהות מרדכי שמ"כ בי"ה שמ"ו אפי' בדיעבד מעכב וכו' ויב"ש ובש"ך ב"ס
 רע"ג. ולפי ייעה זו עדיין לא הוצילו כופרים הקדמונים בתקנתם מידי
 אמצע כן כמלא בצל העורים כתב ח"ל יהודה אתה, בי ס שמ"ו לדין לכתוב
 בראש העמוד ב, בראשית, יו ד יהודה אתה וכו' וע"ס, מעשה בזה וטעם
 דעמי כדאי הוא רבינו ביע"ט להמק עליו. ומנהגן של כופרים הקדמונים
 תורה היא ומו לא מידי.

סבום פאוקי דספר בראשית אלף וחמש מאות ושלשים
וארבעה **א'ך ל"ד** סימן: וחציו ועל חרבך רחיה
ופרשיותיו י"ב. זה שמי לעולם סימן: וסדריו מ"ג.
גם ברוך יהיה סימן: ופסקהותיו ב"מ. ופרקיו ב'. יי חננו
לך קוינו סימן: מניין הפתוחות שלשה וארבעים.
והסתומות שמנה וארבעים הכל תשעים ואחת
פרשיות. **צא** אחת וכל העם אשר ברגליך סימן:

או"ה רבים וכן שלמים נתקשו צביאור הכימנים האלה וצפרט
במאמר וסדריו מג כי לא ידעו הנרצה צבירים האלה שלא
מלאכות בשום כפר, וככה צבוק כל כפר וכפר מלאכות כרש
מכפר כדריו ואין אחד מהם שגביר ע"פ כימניו לכן ראיתי
כי טוב להודיע אל המעיין מה זה ועל מה זה; כבר כתב
המדקדק ר' אליה הלוי בהקדמת ספרו הנחזיר כי חלוקת
הקאפיטולי הנמצאת היום במקראות הדפוס והנרצה כאן צמלת
ופרקיו איננה מקובלת אצלנו מצעלי המסרה אבל היא
מהמנצח המעתיק הראשון אשר העתיק תנ"ך מלשון עברי א
לשון רוני ורסה מן הצורך לחלק הכפרים לפסקא פסקא וחלקם
לפי סברתו וקראם בשם קאפיטולא, וכאשר בא החכם ר' יצחק
נתן בשנת קצ"ס לאף השני למצר ספרו הנכבד מאיר נתיב
הנקרא בלע"ז קהנא קהנא חנן הזכרם להשתמש בחלוקת הקאפיטולי
אשר כבר כתבשטה צימיו גם לא מצא חלוקה אחרת טובה
הימנה לשי חלוקת צעלי המסרה נתעלמה ממנו, וכאשר נגלתה
מלאכת הדפוס והתחילו להדפיס ספרי קדש אחזו גם הם בחלוקה
הזכרת המסורבמת, והתנגל בזה המניה החכם ר' יעקב בן חיים

בהקדמתו למ"ג דפוס ראשון של וויניציא משנת רפ'ו באומר
 ז"ל ואילו כי כפר אחד הנקרא שמו קונקורדנטיא חזרו חכם
 אחד קרוב לזמנינו זה בכמו מ' שנה שמו ר' יצחק נתן ז"ל
 שכבר נדפס פה וויניציא בבית דפוסינו לא היה באפשר שהייתי
 יוכל להגיה והוא כלי יקר וכו' והוצרכתי להשתמש בחלוקת
 הפרשיות שהביא בכפרו ר' יצחק נתן ז"ל ואילו הייתי מוצא
 חלוקת הפרשיות שחלקו בעלי המכרה בכל המקרא הייתי יותר
 ספן להשתמש ממנה מזולתה, ואח"כ הגיעה לידי לאחר שכבר
 כמעט השלמתי אמרתי להדפיסה גם היא לבל תשתכח ותאבד
 מישראל עכ"ל, גם שלם את אשר נדר לרשום שם אלין סדרי
 התורה על פי המסורה, בראשית כדריו מ"ג חה פרטן א'
 בראשית, ב' אה תולדות השמים, וכו' והולך ומכדר שם כל
 התורה והבבאיים והבתובים עפ"ה אלא שצב' בראשית נשמט
 כדר אחד שצברטן לא מכה כ"א מ"ב כדרים והשמיט כדר
 ויזכור אהים את נח השייך בין בי' ה' לבי' ו' ומצאתיו במקרא
 כ"י; והוא הברכה כאן באומר וכדריו מ"ג וכן ביתר הספרים,
 לבן מה שחמר כאן ופרקיו כ' שהרצון בו על מספר הקאפיטולי
 איכנו באוס דפוס קדמון גם לא במקראות כי כי החלוקה
 הזאת בלתי מקובלת אצלנו ולא יפה עשו המדפיסים האחרונים
 להכניס חולין בקדש.

אותיות רבתי ואותיות זעירי שבחירה.

אין צם' בראשית מאותיות רבתי כי אם הני"ת של בראשית
לנדה, ואין מאותיות זעירי צם' בראשית כ"א שלג וכי' ה'
של בהנראס אלה תולדת השמים והארץ צפ' בראשית. כ' של
ולנכתה, לכפר לשרה ולנכתה צפ' חיי שר'. ק' של קצתי
צז"י מפני צנות חת צפ' תולדת; ויש בופרים שכותבין רבא
גם חי"ן של הכוונה יעשה והפ"א פשוטה של וזה עטיף הצאן
והמ"ס בתומה של צני שלשים והחי"ת של חכלילי עינים ואין
דעת הדייקנים נוחה מהם, ומכש"כ שאין לשנות שום צורה
מזרת האותיות מכמות שהיא ראויה אם לא ע"פ המסרה
והקבלה האמתית וע"פ הסכמת הדייקנים המונהגים.

אותיות הנקורות שבחירה.

אין צם' בראשית כי אם חמש תיבות מהם נקודות כולן
ומהם מקצתן ואלה הם: וביניך נקוד יוד בתראה דישפט
ה' ציני וביניך קדמאה צפ' לך לך. אג"ו נקוד על אותיות
איו דויאמרו אליו איה שרה אשתך צפ' וירא. ובקומה
נקוד וי"ו בתראה דותשקין את אביהן קדמאה צפ' וירא.
וישקוהו נקוד כולו דוירן עשו לקראתו צפ' וישלח. את
נקוד כולו דילכו אחיו לרעות את צפ' וישב.

להבריל בין הקדש ובין החול.

ספר בראשית.

בִּרְאשִׁית כִּי יוֹדַע אֱלֹהִים וְהִיטָה כְּאֱלֹהִים הָרֹאשׁוֹן קֹדֶשׁ וְהִשְׁנִי חוֹל, צִמְסַכֵּת
 סוֹכְרִי פ"ד הִלְכָה ד', וְכֵן תַּחַם אֲוִנְקָלוֹס, הָרֹאשׁוֹן אֲרִי גְלִי קֹדֶשׁ ה'. וְהִשְׁנִי
 וְתֵהוֹן כְּרִצְרִצִין, וְכֵן יוֹנְתָן וְתֵהוֹן כְּמִלְאֲכִין רִצְרִצִין, וְכֵן הִרְל"ג, אֵף עַל פִּי
 שְׂמִמְדָּרֶשׁ וְצִפְרָא רִשׁוֹ כָּל אֲוִמָּן כִּנִּי צִר אֲוִמָּנוּתִי, וְהִיטָה בְּאֱלֹהֵי יוֹצְרֵי עוֹלָמוֹ:
 וְשִׁכֵּן כִּרְאָה דַּעַת רַש"י שֶׁצִּיאוֹ, וְשֶׁהִרְצֵ אֲבִרְצִנָּאֵל דַּחָה הִתְרַגּוּס צִשְׁתִּי יָדִים,
 וִירָאוּ צִנִּי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יִצְאוּ צִנִּי הָאֱלֹהִים שְׁכִיחָה חוֹל כְּתִרְגוּמוֹ צִנִּי
 רִצְרִצִין, וְכֵן יוֹנְתָן, אֵף כִּי הִרְמ"צֵן כְּתִב צִפִּירוּשׁוֹ שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים
 שְׂמִלְדוּ מֵאִדָּם וְחִוָּה נִקְרָאוּ כֵּן מִפְּנֵי שֶׁהִם מַעֲשֵׂה יָדָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְגַם הָרִאשׁוֹנִים
 צִדְעַת יֵשׁ אֲוִמָּרִים, וְשִׁכֵּן כִּרְאָה מֵהִרְל"ג:

צח וְתַשְׁחַת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים קֹדֶשׁ כְּתִרְגוּמוֹ קֹדֶשׁ ה', וְכֵן יוֹנְתָן, וְכִמוֹ
 שֶׁהוֹכִיחַ צִנְחֹר הָרִאשׁוֹנִים נֶגֶד הַמִּפְרָשִׁים וְמֵהֶם רִל"ג שְׁפִירָה צִפִּירוּשׁוֹ הִשְׁנִי
 לִפְנֵי הַגְּדוֹלִים וּמִכְהִיגִים:

ק"ך מִקְדָּשׁ לְבֵית אֵל חוֹל כְּתִרְגוּמוֹ צִיֵּת אֵל וְלֹא צִיֵּת אֱלֹהִים וְכֵן יוֹנְתָן, וְהוּא
 שֶׁסִּמְקוֹס, וְכֵן כָּלִם:

אתה אל ראי קדש כתרגומו את הוא אלהה חזי כלל, וכן ציונתן קדש ה',
 והירושלמי צלם ממריה דה', וכן דעת רש"י והרל"ג, אף כי עס המלאך
 היא מדברת:

וירא וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי אֵם כֹּחַ נִצָּחִיתִי חֵן קֹדֶשׁ כִּפִּי מִסְקִנָּה הִשְׁנִי צִשְׁמוּעוֹת דָּף
 ל"ה ע"ב, וְכִפִּי מֵהַ שְׁדִרְשׁוֹ צִשְׁמָת דָּף קכ"ז. וְכֵן תִּרְגוּמוֹ וַיֹּאמֶר ה', וְכֵן יוֹנְתָן
 מִן קִדְמָךְ ה', וְכֵן פֶּסֶק הִרְמ"צֵם פ"ו מֵהִלְכוֹת יִסּוּדֵי הַתּוֹרָה הִלְכָה ט', וְכֵן
 רַש"י צִפִּירוּשׁוֹ הִשְׁנִי, אֵף כִּי צִיֵּסַכֵּת סוֹפְרִים פ"ו הִלְכָה ד' הֵעֵלָה צִהֶפֶךְ, וְכֵן
 רַש"י צִפִּירוּשׁוֹ הָרֹאשׁוֹן שְׁלִגְחֹל שְׁכִיחָה אֲמַר, וְכֵן הָרִאשׁוֹנִים וְהִרְל"ג:

וַיֹּאמֶר הִנֵּה כֹחַ אֲדֹנִי צִלּוֹט חוֹל שְׂמוּעוֹת ל"ה ע"ב, וְכֵן צִמְסַכֵּת סוֹפִירִים
 פ ד הִלְכָה ז' וְכֵן תִּרְגוּמוֹ צִנְעוּ כַּעַן רִצְוִי וְכֵן יוֹנְתָן צִנְעוּ כַּחַן רִצְוִי, וְכֵן

דעת רש"י, והראב"ע כתב אדני רבותי לשון חול ר"ל שאיננו כנוי לה' רק
שם כבוד למלאכים הנראים אליו, והוא נקוד פתח, וכן הרלב"ג:

ויאמר לוט י"ל הם אל כל אדני קדש בשבעות שם, ומבכת סופרים שם
הלכה ו' וכן תרגום יונתן וירושלמי הכתוב רחמין מן קדש ה', וכן רש"י,
אף כי אונקלוס תרגם בצעו כעץ רבני והראב"ע פירש חול ונקמן בעבור
שהוא בוף פבוק, ושכן דעת הרלב"ג:

ויהי כאשר התעו אותי אלהים קדש כפי מהקנתם בשבעות שם, שכל
השמות האמורים בתורה באברהם הוא קדש, וכן דעת ר' חנינא צימכת
סופרים שם הלכה ו' שהוא בתרא, וכן תרגומו יתי קריב ה', וכן דעת רש"י
והראב"ע והרלב"ג, אף שכפי ה"ש אומרים שם צמכת סופרים ואחריו
בהלכה ט' פוסק צהפך:

נשיא אלהים אתה קדש כתרגומו רב קדש ה', וכן יונתן וכן נראה חיי שרה
דעת ראב"ע, וכן הרלב"ג:

אנכי האל בית אל קדש כתרגומו אנא אלהא דאתגליתי עלך ויצא
בבית אל, וכן צימכתן, אף כי המלאך הוא המדבר, וכן רש"י והראב"ע,
אף כי הרלב"ג כתב המלאך הנגלה לך בבית אל:

יש לאל יד חול מבכת סופרים פ"ד הלכה ט', וכן תרגומו אית חילא
בידי, וכן יונתן אית בפיקו בידי, וכן דעת רש"י והראב"ע והרלב"ג:

ואלהי אביכם אמש קדש כתרגומו ואלהא דאבוכון, וכן יונתן:
לולי אלהי אבי אברהם שניהם קדש כתרגומו אלהא דאבא אלהא
דאברהם וכן רש"י:

אלהי אברהם ואלהי נחור הראשון. קדש והשני חול, מבכת סופרים
פ"ד הלכה ה', וכן רש"י, והתיימה מהתרגומים שלא תרגמו דחלתי
דנחור כמו שתרגמו בלמה גבבת את אלהי:

אלהי אביהם חול מבכת סופרים שם, וכן כתב רש"י והתרגום אלהא
דאבוכון, דג"כ קשה ככ"ל:

מחנה אלהים קדש מבכת סופרים שם, וכן תרגומו משריתא מן
קדש ה', וכן צימכתן:

ויצלה כי שרית עם אלהים קדש כפי משמעות דברי המתרגם ארי רב את מן קדש ה', אף שפני פשט הפסוק המלאך הודה לו שזר לו ויכול, וכן יונתן ארי את-עצת עם מלאכי' דה, וסבן דעת רש"י הראש"ע והרל"ג:

כי ראיתי אלהים וכו' חול בתרגומו ארי חזיתי מלאכי' דה' וכן ביונתן, וכן דעת רש"י והרב אברבנאל בפרש' חזית הברכ' יצור המתחיל אשר ידעו ה': כראות כפי אלהים חול במסכת סופרים פ"ד הלכה ה', וכן תרגומו אפי' תרציא, וינתן אפי' מלאכי', וכן דעת רש"י והראש"ע והרל"ג:

ויקרא לו אל אלהי ישראל שניהם קדש בתרגומו קדש אל אלהי ישראל, וכן יונתן וכן רש"י והרל"ג בגטיית דעתו יותר לקדש, אף כי רבותינו ז"ל אמרו על נד הדחש שהקב"ה קראו ליעקב אל, והראש"ע שהנכון הוא שהוא שם המופת:

לאל הנראה אליך קדש בתרגומו לאלהא דאתגלי עלך, וכן יונתן, אף כי המלאך הוא שנראה אליו:

לאל העונה אותי קדש בתרגומו לאלהא דקביל עלותי, וכן יונתן: ויקרא למקום אל בית אל קדש בתרגומו אל בית אל, וגם יונתן תרגם אל-אשרי שכינתיה בבית אל, וכן דעת רש"י באמרו הקב"ה בבית אל, וכן דעת הרל"ג:

נגלו אליו האלהים חול בתרגומו איתגלו אליו מלאכי' דה', וכן ביונתן, וכן הראש"ע, אף כי מדברי רש"י בפירוש, והרל"ג, ומדברי הר"א בפרשת בראשית בשילהי פירוש שם אלהים, נראה שדעתם לקדש, ואנדפוס אלטארס ציינו נגדו קדש לחומר: